

Col·laboració dels nostres soldats

En ple deliri

L'obús que passa xiulant
i rop teu estalla;
son espetec enervant
escampa arreu la metralla.

La mort que passa volant
prop teu es detura,
ses conques buides et queden mirant
i amb silenci sa boca et censura,
puix que has burlat per un instant
son cop de dalla amb ta mesura;
i et fa sentir l'alenada,
freda i esfereïdora,
d'aquella boca desdentada
mentre et crida que l'hora
teva és potser arribada.

El bruit és infernal,
la mort, incansable, dalla;
poc és la vida si l'ideal
ens ha de servir de mortalla.

Ideal que enlairarà
per damunt de tot la nostra raça
i amb veu ferma cantarà
quan hagi caigut nostra mordaga,
forjant sobre el pit nostre una cuirassa
d'acer tan ben trempat
que ens preservarà de l'amenaça
de morir enmig d'un combat.

Deixa sol el covard
que en mig d'aquest deliri s'espanta,
pensa que lluites per la Llibertat,
i amb fermesa el fusell aguanta.

Deixa que l'obús passi xiulant
que tant com xiula no mata;
deixa que la mort vagi dallant
que darrera la mort la vida esclata.

S. GALLART

Soldat de la 132 Brigada

Guàrdia al parapet

Fa fred. El cel és una immensa capa de plom que amenaça caure sobre la terra, i pinta visions apocalíptiques. Tot és fosc en aquella hora; el cel i la terra xopa. Feia poc que havia acabat de ploure i bufava un vent gelu i fort. Robert tenia fred. Es fregava les mans atropant-se-les a la boca per tal de donar-les-li calor. No reeixia en l'empresa, i per un moment deixava el fusell apoiat al parapet, i es ficava les mans a les butxaques del pantaló. Estava de guàrdia, i no podia abandonar el lloc. No l'abandonaria mai, tanmateix. Però feia fred; i el cel, aquell cel amenaçador era tan gris! Tot era trist. La trinxera estava negada de fang. Aquell dia no hi hagué crepuscle; de la tarda es passà a la nit tan ràpidament, que hom ni tan sols en percebé el canvi. El vent progressava en força i en gelor, i a les muntanyes properes desfeia capriciosament en dèbils flocs, els núvols gruixuts i foscos.

Robert, immòbil, escoltava el xiular del vent en passar furios i tallat per la baioneta del seu fusell. Li hauria plagut estar confortablement abrigat dins una cabana i a dalt de la muntanya, i escoltar el vent. Xiulava d'una manera tan impressionant! Feia pensar en aquells contes que de petit li acostumava explicar la seva àvia. Predominaven les bruixes amb les seves escombres voladores, i els castells encisats guardadors de belles princeses. Ell havia sentit una cosa estranya, inexplicable, mentre la seva àvia tremolosa li contava tot allò que resultava impressionant i meravellós. Ara sentia una inseguretat igualment inexplicable, totalment estranya i fora de to. No feia, certament, per un soldat de l'Exèrcit Republicà que muntava guàrdia a la trinxera. Era un sentiment desplaçat.

Quan ell tindria fills no els explicaria contes d'aquells, ni deixaria que ningú els li expliqués. Tanmateix era desagradable. Aquell vent semblava el vent tènue de les pel·lícules de Boris Karloff. Tampoc no portaria mai els seus fills al

cinema per a què veiessin aquella mena de films. No comprenia per què hom hi anava. Ell mateix no n'hauria vist mai cap de no haver estat aquell programa suggestiu pel qual hi anà aquell dia, i en el qual fou intercalat inopinadament per causa de força major un film d'aquell artista.

Robert, a la llum vacilant d'un llumí, comprovà que li mancava gairebé una hora de punt. Semblava, i hauria jurat, que feia molt més temps que el degut, que muntava guàrdia al parapet. Llavors novament s'endinsà en els seus pensaments. Els seus fills no sentirien mai contar aquelles històries de bruixes que ell havia sentit d'infant. Ell, quan s'acabés la guerra, prendria per muller Teresa; estava completament resolt a casar-se amb Teresa. Era la xicota que li plaïa més del barri; no la tenia gaire tractada, però decididament es casaria amb ella. Tindrien un piset ben amollat i ben confortable. Es lliuraria per a sempre més del jou del fred i del vent. Odiava terriblement el vent i allà era tan fred! Allà a la ciutat s'estava indubtablement millor, a casa també. No hi havia dubte que al seu barri no hi feia tan fred. A «Ca'n Figueres», el bar de la cantonada regularment hi havia una atmosfera ben amable. Li plaïa anar-hi en les hores de lleure junt amb en Jaume. Era el seu íntim amic; ara estava al front del Centre. Precisament feia pocs dies que n'havia tingut lletra; encara havia de contestar-la, però s'excusaria amb qualsevol cosa. Jaume era un xicot admirable. Llurs pares consideraven que els unia una amistat indestructible, eren l'admiració del barri.

Però Jaume, no contestà ja la lletra que li fou enviada pel seu més íntim amic; bales feixistes feren blanc en el seu cos mortal. Robert no se n'assabentà fins molt més tard, el sentiment que en tingué refermà la seva qualitat d'home lliure que rebutjava sistemàticament la imposició i la violència.

Guàrdia nocturn

Si tu sabessis, guàrdia sentinella,
l'amplitud del misteri dins la nit
i l'espectacle innúmer de l'estrella,
legió mil·lenària, convit

a germanor, esplèndida l'estança
del goig d'un viure clar, del festejar
lluminós dels promesos, perdurança
a través d'infinit, de l'estimar!

Si et sabessis, amic, tu d'esguard mòbil,
de petja ferma, viu dins l'esperit
el deure, l'honor, lúcida la immòbil
espurna d'ésser lliure perquè el dit,

i la mà, com el cor i com la pensa
voli alt, sempre enllà, no mai retut,
ni ningú el teu treball ni cap dolença
teva prengui a profit dels seus, golut.

Si et sabessis, vigia d'alta ensenya,
tu de llavis cremats, de pols segur,
d'un vigilar constant, ferm en la penya
que cap vent enemic se'n pot endur,

jo t'iniciaria un càntic, àvid
de glossar-te lleument el bell encert
de saber l'alt motiu del perquè ets
de fe tu mateix, guarda sofert.

PERE PELLICER

Soldat de la 43 Divisió

Ara novament sentia aquell pes dintre el pit, amb aquelles punxades i aquell dolor intens. Tanmateix, no aniria al caporal a queixar-se; aguantaria fermament, obstinadament, muntant la seva guàrdia fins l'hora del relleu; home conscient, sabia que la victòria depèn del propi incondicional esforç.

Miquel Bernis

AMIC

Núms.

8

i

9

Maig

del

1938

Amic no atrapa els ratolins tan vivament.
Tu deus ésser molt hàbil.

Al minut, al segon el pot de la Llet que s'escalfava vora el foc, es partí en dos— ¡fff!—perquè recordà el tracte fet amb el Gat; i quan la Dona saltà baix de l'escambell vet-aquí el Gat que llepava la llet tèbia i blanca que havia restat en la conca d'un dels bocins.

—Oh ma Enemiga, filla de mon Enemic, Mare de mon Enemic—digué el Gat—sóc jo. Perquè tu has dit tres mots en lloança meva, i, ara jo podré beure la llet tèbia i blanca tres cops al dia per sempre dels sempres. Això sense deixar d'ésser el Gat que va tot sol i tots els llocs li són bons.

Llavors la Dona rigué i va posar davant del Gat un tassó de llet tèbia i blanca i digué:

—Oh Gat, tu ets tan hàbil com un Home, però recorda-te'n, el teu tracte no fou pas pactat amb l'Home ni el Gos, i jo no sé què faran quan tornin.

—Què m'importa?—digué el Gat.—Mentre tingui el meu lloc dins la Cova, vora el foc, i la meva llet tèbia i blanca tres cops cada dia, no haig de cuidar-me de l'Home ni del Gos.

Aquell vespre, quan l'Home i el Gos entraren a la Cova, la Dona els contà la història del tracte, mentre el Gat, assegut al recó del foc, somreia escoltant. Llavors l'Home digué:

—Sí; però ell no ha fet pas tracte amb mi ni amb tots els homes que se m'assemblen.

El gat que va tot sol

(Ve de la pàgina anterior)

Llavors retirà les seves dues botes de cuir, va agafar la destraleta de pedra (això que fa tres) i les arrengrerà al seu davant i digué:

—Ara, per la nostra banda, nosaltres farem tracte. Si tu no atrapes les rates mentre ets a la Cova, per mai i per sempre, jo, per tot on et vegi, et tiraré aquestes tres coses, i el mateix faran després tots els homes que se m'assemblin.

El Gat comptà les tres coses (tenien l'aire d'ésser dures i bonyegudes) i li digué:

—Jo atraparé rates mentre seré a la Cova, per mai i per sempre; però, això, sense deixar d'ésser el Gat que va tot sol i tots els llocs li són bons.

—No pas aquells on jo sigui—digué l'Home.—Si tu no haguessis dit aquestes darreres paraules, jo hauria guardat aquestes tres coses per mai i per sempre; però ara, jo et tiraré les meves dues botes i la destraleta de pedra (això que fa tres) totes les vegades que et trobi. I així faran, després, tots els Homes que se m'assemblin.

Llavors el Gos digué:
—Espera un minut. Ell no ha fet pas tracte amb mi ni amb tots els Gossos que se m'assemblin.

I mostrà les dents i digué:
—Si tu no ets gentil amb el Bebé mentre jo sigui a la Cova, et correré al darre-

ra fins que t'atrapí, i quan t'hauré atrapat, et mossegare. I així faran amb mi tots els Gossos que se m'assemblin.

—Ah!—digué la Dona, sentint-ho.—Vet-aquí un Gat ben hàbil, però no pas tant com el Gos.

El Gat comptà les dents del Gos (tenien l'aire molt punxagut) i digué:

—Jo seré gentil amb el Bebé mentre sigui dins la Cova, i mentre ell no m'estiri la cua massa fort. Però això, sense deixar d'ésser el Gat que va tot sol i tots els llocs li són bons.

—No pas aquells on jo sigui—digué el Gos.—Si tu no haguessis dit aquestes darreres paraules, jo hauria fermat la meva gorja per sempre més; però ara et faré enfilar als arbres, a qualsevol lloc que et trobi. I així faran després tots els Gossos que se m'assemblin.

Llavors l'Home tirà sobre el Gat les seves botes i la destraleta de pedra (això que fa tres) i el Gat fugí de la Cova; i el Gos va córrer-li al darrera i li va fer pujar els arbres. I d'aquell dia ençà, de cinc homes tres no deixaran mai de tirar cosses al Gat quan el trobin, i tots els Gossos l'empaitaran i el faran enfilar als arbres. Però, el Gat, per la seva banda, s'atà al tracte. Ell matarà rates, serà gentil amb els Bebé, mentre sigui a la casa i ells no li estirin la cua massa fort. Però quan ha fet tot això, entre temps, i quan la lluna s'alça i la nit arriba, ell és el Gat que va tot sol i tots els llocs són bons per a ell. Llavors se'n va pels Camins Mullats del Bosc Salvatge, sota els arbres o sobre les teules, remenant la cua i tot sol.

Serveis

de

Cultura

al

Front

Avinguda del
14 d'Abril, 411

Telèfon 72006

BARCELONA